

עבודה

מחירו של פועל

אדם נמוך קומה, קרח ובעל שפם כסוף, בא מדי בוקר לשערי ארגמן. כך נהג במשך 22 שנות עבודתו, עד לפני שנה, כש עבר את שערי המפעל בפעם האחרונה. אז היה מרדכי קרייזלר בן 73. הוא הזר עתה טוב, בגיל 74, ביום בו נודע לו על פרוץ השביתה.

את שער בית-החרושת הוא לא עובר. "יותר מדי רע עשו לי שם", הסביר השבוע בקול צרור. "השביתה הזו היא הנקמה שלי".

רגילים נפוחות. עשרים ושתיים השנים, אותן השקיע קרייזלר בארגמן, היו קשות, במיוחד כשעברו עליו בעבודת כביסה יומ-יומית, בריח של כימיקלים, כשהרגילים שקועות במים.

אך לכל תקופה יש סוף. לפני שנתיים קר תה למרדכי תאונת-עבודה. אז נודע לו כמה שוות שנות עבודתו: כ-1500 לירות. אותן היה המפעל מוכן לשלם כפיצויים. זה מה שהגיע לו לפי החשבונות.

אבל הבטיחו לו יחס מיוחד. קרייזלר היה פועל מצויין, ומנהל העבודה הבטיח לו ש ידבר עם בעל-הבית, כדי לקבל עבורו העניקה מיוחדת. שתגדיל את גובה הפיצויים עד 5000 ל"י. לצורך זה הוכרח קרייזלר להמשיך ולעבוד עוד קצת. אברהם קלי, בעל המפעל, נמצא אז בחו"ל, ובלעדיו אין לסדר דבר. כך הסביר מנהל העבודה.

עברה שנה נוספת. רגליו של קרייזלר התנפחו, כתוצאה מעמידה במים, וקרלו נצי רד. האיש שוב לא היה מסוגל לעמוד ליד מכונת הכביסה. הוא פנה למנהלו, והזכיר לו את הבטחותיו מלפני שנה. המנהל, אליהו ברודני, פנה לקליר. כשחזר מן השיחה בי-משרד, שוב לא יכול היה להביט בפניו של קרייזלר.

"קליר לא הסכים לשום תוספת. הוא מוכן לשלם רק את מה שמגיע לך", מסר ברודני ברשמיות. "לך אתה ותדבר איתו. אולי, אם אתה תבקש, הוא יסכים להוסיף משהו". "לא הלכתי לבקש. אני לא מבקש נדבות", סיפר קרייזלר. "אחרי שבוע קראו לי למשי רד. החשבון שלי היה מוכן: 1538 לירות ואגורה אחת. האגורה הצחיקה אותי, אבל לא אמרתי מילה. עברתי בפעם האחרונה את השער וחזרתי הביתה".

הכל מסודר. לאיש השני היה סיפור שני. השם: משה בכר. שנת הלידה: 1903. מקום הלידה: סופיה, בולגריה. הכל אצלו מסודר ומדויק, רשום בפינקס-העבודה של הרפובליקה הבלגרית. בשנת 1928 התחיל לעבוד בבית-חרושת טכסטיל פורטונה. התחיל כפועל שהעסיק אלפיים פועלים. התחיל כפועל פשוט, וסיים את עבודתו, ב-1949, כמנהל עבודה ראשי. כך כתוב בפינקס.

בכר עזב בית יפה ומסודר ועבודה טובה, ובא לעבוד כעולה חדש. הוא נכנס לגור במרתף בשטח הגדול ביפו. אך לא התלונן. כל החמלה היא קשה. הוא בא לארגמן והביא עימו את פינקס-עבודתו. הוא התק

תנועת העולם הזה - כוח חדש

מזמינה את אוהדיה ופעיליה להשתתף באסיפת הכינון של החטיבה האזורית:

אשרוד

האסיפה תיערך ביום ג' 28.12, בשעה 8 בערב, בבית אלי אהוד, רחוב הדקל 9/8, שיכון חברת החשמל.

באסיפה זו יוכרזו רשמית על כיינון החטיבה האזורית, יוחל בריי שום חברים, ותתווה תוכנית פעולה ותיכרז ועדת-הביצוע של החטיבה.

טבעון

במסגרת סידרת שיחות על הנושא: שלום ישראלי-ערבי - כיצד? תקיים ביום ד' 22.12 בשעה 9 בערב, בקפה נוה, רחוב הכלניות, שיחה על הנושא: ערבי פלסטיני - מהו? ישתתף בנימין עמרי.

בל למפעל כפועל פשוט, ושוב לא התלונן. היו בכר בארגמן מנהלים אחרים, ואילו בכר היה חדש ולא צעיר. על תקופה זו בחייו אין לבכר פינקס-עבודה מסודר. בין כה וכה לא היה מה לרשום בו. במשך כל התקופה הוא עבד באותו התפקיד, כפועל יומי פשוט. עד לפני שלוש שנים, כשחלה פתאום, תוך כדי עבודתו, נפל ליד המכונה ונלקח לבית-חולים. הוא חזר משם כאדם אחר. ידיו רעדו והוא הלך בקושי. הרופאים טוענים שמחלתו באה כתוצאה מ-27 שנות עבודה בתוך חדר מרים כימיקלים, בהם עובדים בתעשיות הכימיקליות.

אברהם קליר לא גירש אותו לרחוב, רק העבירו לעבודה אחרת. באותה עת הורדה דרגתו: משייטת לשלישית. היתה זאת, כי נראה, עיסקה טובה עבור המפעל.

היום קיבלתי מכאב פיזורים. המשך בכר בסיפורו. "האם הוא לא יודע שזה פסק-דין מוות בשבילי? הם בונים מפעל חדש ואני הולך באותם המכשירים מלפני עשרים שנה. אצלנו בבולגריה היה אותו הדבר. או אנתנו, 600 אלף פועלים, כבשנו מחסנים של הממשלה וחילקנו הכל בין ה-חברה. האם הם רוצים שפה, בישראל, יהיה אותו הדבר?"

הציוני הוותיק, שמו של הסיפור השלי-

תעשיין קליר

ועוד סיפור אחד

שי: שמואל לינג (58), 19 שנה בארגמן, עובד באמבטינות.

כשבא ארצה, ב-1933, התחיל, כמו כל ה-חלוצים בחקלאות. לא הלך לו, והוא וחסר העירה גם בבית ערבי, עבד כפועל וחסר כסף. עשרים שנה אחרי עלייתו ארצה הגיע למטרתו הראשונה: קנה דירה ברמת-גן, שני חדרים בבית משותף, ברחוב הרואיה. כל חסכונו היה הכניס לבית וילדים. הבן הגדול לומד בשנה הראשונה באוניברסיטה בתל-אביב. הבת הצעירה נכנסת השנה ל-תיכון. החיים נכנסו סוף סוף למסלול. פעם בשבוע מארח שמואל ידדים בדירתו. הם יושבים סביב השולחן ומעבירים את הזמן במישחקי קלפים.

פתאום בא קליר ורוצה להרוס את הכל. את הדירה ברמת-גן, את האוניברסיטה של הבן, את התיכון של הבת ואת הקלפים של ערב שבת. את כל מה שהשיג לינג במו ידיו במשך שלושים שנה, שמואל לינג מבין ה-כל: את פיזור האוכלוסיה ואת פיתוח הארץ. הוא ציוני ותיק, אבל למה דווקא שיעשה הכל על חשבוננו?

ברור שהוא מוכן לעבוד ביבנה, אבל הוא לא מוכן לעבור לגור שם. הרוישות שלו: הבטחת עבודה קבועה במפעל החדש והביטחת הסעה סדירה לעבודה וממנה על הש-בון המפעל. בגלל זה שובת שמואל כבר חודש שלם: נגד בעל המפעל, נגד ההסתדרות ונגד העתונות, שקראה לו אויב פיתוח הארץ.

חוק ופדר. חמש מאות איש - חמש מאות סיפורים. מולם ניצב סיפור 501, ש-גיבורו יושב בחור מפואר. בבניין המשרד דים של המפעל. על שולחנו הגדול עומדת קופסת כסף לסיגירות. מתנת העובדים ב-מפעל.

קליר אינו מדבר ברוגזה. מקולו השקול

שובתי, ארגמן חופמים את הכניסה למפעל

500 סיפורים אנושיים

היום שבר של פועל יומי. הפיצויים שלהם אינם עוברים על 2000 ל"י.

פועלי ארגמן ביבנה יקבלו דירה ב-שיכונים של משרד השיכון. מחיר הדירה: 22.5 אלף ל"י, מהם 8000 ל"י כהלוואה, כמשכנתא צמודה.

אברהם קליר קנה ביבנה 110 דונם מקרקע המדינה ב-247 אלף ל"י. 17.5 הדונם שהוא עוזב בבני-ברק יכניסו לו, לפי הערכ-תו, 3.5 מיליון ל"י. לפי הערכות אחרות יגיע הסכום לעשרה מיליון ל"י.

עתונות

כך התחיל להתחיל

זה התחיל עם גליהעליה של שנות ה-חמישים. מנהלי האולפנים שבחסות משרד החינוך פנו אל המחלקה להנחלת-הלשון, ביקשו מראשיה להכניס בתוכנית הלימודים של העולים החדשים גם קטעי חדשות. כך נולד, השבוע-לפני-עשר-שנים, למתחיל - דף-חדשות שבועי בעברית קלה. במשך השנים שעברו מאז שינה הדף השבועי את צורתו, הפך לשבועון-חדשות בעברית קלה. בניגוד לשעור, שבועון אחר המוצא עלי-די המחלקה להנחלת-הלשון, מיועד למתחילי-לבעלי המקצועות החופשיים שבין העו-לים החדשים. המתעניינים בחדשות הארץ והעולם, אך אינם שולטים בעברית של העיתונות הרגילים.

המטרה שלנו היא לספק קוראים ל-עיתונות העברית הרגילה, הסבירה השבוע רחל ענבר, עורכת למתחילי, במסיבה ש-נערכה לכבוד העשור הראשון של השבו-עון, בעל התפוצה של 15 אלף גליונות לשבוע.

עורכי השבועון גילו באותה מסיבה כי בחודשים הקרובים יתוספו עוד כמה עמו-דים לשישה הקיימים, וכי דבר זה התא-פשר הודות לתפוצה הרחבה לה זכה ל-מתחילי בישובי העולים ועיירות הפיתוח. "למרות שאנו בטאון ממשלתי, אנו נוה-רים מאד מכל נימה מפלגתית", הסבירו עורכיו, טענו כי זאת אחת הסיבות ש-השבועון נהנה מאימון קוראיו.

בחודש שבו גססו שני עיתונים מפלג-תיים ותיקים, הבוקר וחרות, בלט למתחילי בהישגיו.

לא תצלם

יש לי תמונות מצויינות מההפגנה, הודיע במוצאי-שבת צלם-עיתונות לעורך פנים-אל-פנים. הוא הניח, כי השבועון ה-דתי ישמח להשתמש בתמונות המראות את תושבי אשדוד הדתיים פורצים לשטח הנמל, כדי למחות על עבודת הפריקה ב-שבת.

עורך השבועון אמנם פירסם בגליונו האחרון כתבה ארוכה על הנושא. אך במקום צילומים אקטואליים של ההפגנה, צייר לכתבה תמונות דומות של הנמל, כי לדעת הרבנות הראשית, דין תמונה שצולמה בשבת כדין מאמר שנכתב בשבת, ואסור לעתון דתי לפרסמה.

הסביר העורך שמואל אביזור: "המודיע של אגודת-ישראל יש לו שיטה נוחה. על ידיעות שסוכנות עתים מספקת ב-שבת הוא מדביק תאריך של מוצאי-שבת. הצופה של המסדל בכלל אינו חושש מלהשתמש בחילולי שבת של אחרים. אבל עם תמונה אי-אפשר להתחכם."